

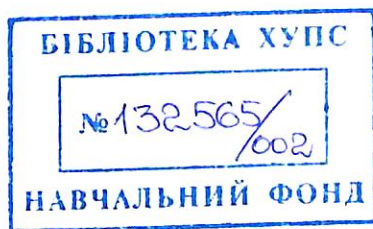
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВОЇ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Частина 11

ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА
ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ НА
НАВЧАННЯХ ТА ІНШИХ
ЗАХОДАХ ОПЕРАТИВНОЇ,
МОБІЛІЗАЦІЙНОЇ І БОЙОВОЇ
ПІДГОТОВКИ ТА ПОВСЯКДЕННОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬК (ШТАБІВ)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо організації наукової і науково-технічної діяльності у
Збройних Силах України

Частина 11
Основи організації та проведення досліджень
на навчаннях та інших заходах оперативної,
мобілізаційної і бойової підготовки та
повсякденної діяльності військ (штабів)

Методичні рекомендації щодо організації наукової і науково-технічної діяльності у Збройних Силах України затверджено 01.07.2020 Міністром оборони України Тараном А.В. у якості посібника для організації наукової і науково-технічної діяльності у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України.

Методичні рекомендації розроблено авторським колективом під загальним керівництвом заступника Міністра оборони України Миронюка О.Ю. та заступника начальника Генерального штабу Збройних Сил України генерал-лейтенанта Тимошенка Р.І.:

частина 1 та 10 – Національним університетом оборони України імені Івана Черняховського (начальник університету генерал-лейтенант Сиротенко А.М., доктор військових наук, доцент, заступник начальника університету з наукової роботи генерал-майор Щипанський П.В., кандидат військових наук, професор, заслужений працівник освіти України);

частина 2 – Військовою академією (м. Одеса) (начальник академії генерал-майор Гуляк О.В., кандидат юридичних наук);

частина 3, 8 та 17 – Харківським національним університетом Повітряних Сил імені Івана Кожедуба (начальник університету генерал-майор Турінський О.В., кандидат технічних наук, заступник начальника університету з наукової роботи полковник Певцов Г.В., доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України);

частина 4 – Державним науково-дослідним інститутом випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки Збройних Сил України (начальник інституту полковник Башинський В.Г., доктор технічних наук, старший науковий співробітник, заступник начальника інституту з наукової роботи полковник Дмитрієв В.А., кандидат технічних наук, старший науковий співробітник);

частина 5, 6 – Центральним науково-дослідним інститутом озброєння та військової техніки Збройних Сил України (начальник інституту генерал-майор Чепков І.Б., доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, заступник начальника інституту з наукової роботи полковник Сотник В.В., кандидат технічних наук, старший науковий співробітник);

частина 7 – Житомирським військовим інститутом імені С. П. Корольова (начальник інституту генерал-майор Левченко О.В., кандидат військових наук, професор, заступник начальника інституту з навчальної та наукової роботи полковник Сашук І.М., кандидат технічних наук, старший науковий співробітник);

частина 9 – Військовим інститутом Київського Національного університету (начальник інституту генерал-майор Толок І.В., кандидат педагогічних наук, заслужений працівник освіти України, заступник начальника інституту з наукової роботи полковник Попков Б.О., кандидат військових наук, старший науковий співробітник) та Воєнно-науковим управлінням Генерального штабу Збройних Сил України (начальник управління полковник Коваль В.В, кандидат військових наук, старший науковий співробітник, начальник відділу полковник Левищенко Є.В.);

частина 11 та 13 – Центральним науково-дослідним інститутом Збройних Сил України, (начальник інституту Романченко І.С., доктор військових наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, заступник начальника інституту з наукової роботи полковник Зварич А.О., кандидат військових наук);

частина 12 – Національною академією сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного (м. Львів), (начальник академії генерал-лейтенант Ткачук П.П., доктор історичних наук, професор, заслужений працівник освіти України, заступник начальника академії з наукової роботи полковник Слюсаренко А.В., доктор історичних наук, доцент);

частина 14 – Науково-дослідним центром ЗС України “Державний Океанаріум” (начальник центру капітан 1 рангу Добринін Є.В., заступник начальника центру з наукової роботи Фердман Г.П., кандидат наук з державного управління, старший науковий співробітник);

частина 15 – Науково-дослідним центром гуманітарної політики ЗС України, (начальник центру полковник Агаєв Н.А., кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник, заступник начальника центру з наукової роботи Герасименко М.В., кандидат історичних наук);

частина 16 – Державним науково-дослідним інститутом авіації (начальник інституту генерал-майор Харченко О.В., доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, заступник начальника інституту з наукової роботи полковник Пашенко С.В., кандидат технічних наук, доцент).

Методичні рекомендації щодо організації наукової і науково-технічної діяльності у збройних силах України : посібник у 17 частинах.

Методичні рекомендації застосовуються під час виконання заходів наукової та науково-технічної діяльності у ЗС України.

4
ЗМІСТ

	ВСТУП	5
1.	ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	6
2.	МЕТОДИ, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ НА НАВЧАННЯХ ТА ІНШИХ ЗАХОДАХ ОПЕРАТИВНОЇ, МОБІЛІЗАЦІЙНОЇ І БОЙОВОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ПОВСЯКДЕННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬК (ШТАБІВ)	9
3.	ПІДГОТОВКА ДОСЛІДЖЕНЬ НА НАВЧАННЯХ ТА ІНШИХ ЗАХОДАХ ОПЕРАТИВНОЇ, МОБІЛІЗАЦІЙНОЇ І БОЙОВОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ПОВСЯКДЕННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬК (ШТАБІВ)	10
4.	ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ НА НАВЧАННЯХ ТА ІНШИХ ЗАХОДАХ ОПЕРАТИВНОЇ, МОБІЛІЗАЦІЙНОЇ І БОЙОВОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ПОВСЯКДЕННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬК (ШТАБІВ)	18
5.	ПІДГОТОВКА ЗВІТНИХ МАТЕРІАЛІВ ЗА РЕЗУЛЬТАТМИ ДОСЛІДЖЕНЬ НА НАВЧАННЯХ ТА ІНШИХ ЗАХОДАХ ОПЕРАТИВНОЇ, МОБІЛІЗАЦІЙНОЇ І БОЙОВОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ПОВСЯКДЕННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬК (ШТАБІВ)	21
6.	РЕАЛІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ В РОБОТІ ОРГАНІВ В РОБОТІ ОРГАНІВ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ ТА ВІЙСЬК	23
	ДОДАТКИ	24

Організація та проведення досліджень на навчаннях та інших заходах оперативної, мобілізаційної і бойової підготовки та повсякденної діяльності військ (штабів) є невід'ємною складовою наукової і науково-технічної діяльності у Збройних Силах України. Система проведення таких досліджень повинна бути адаптованою та зазнавати прогресивних змін з розвитком форм і способів застосування військ (сил), розробки нових зразків (модернізації) озброєння і військової техніки, інформаційних технологій з урахуванням перспектив розвитку Збройних Сил України.

Дослідження на навчаннях та заходах повсякденної діяльності військ (штабів) проводяться з метою глибокого і всебічного опрацювання та перевірки нових або найбільш важливих питань воєнної теорії, структури, застосування, всебічного забезпечення військ (сил) та управління ними, ефективності озброєння і військової техніки, практичної реалізації положень статутів і настанов.

Основною вимогою, що висувається під час проведення досліджень, є узгодженість питань, які досліджуються із завданнями, що вирішуються керівництвом та тими, хто навчається у ході заходу підготовки або повсякденної діяльності військ (штабів).

Значний обсяг заходів з організації досліджень на навчаннях та заходах повсякденної діяльності військ (штабів) виконується в період їх підготовки. Робота з організації та координації досліджень продовжується протягом усього навчання або заходу повсякденної діяльності військ (штабів) та під час підведення підсумків.

Проведення досліджень належить до творчих, нестандартних видів діяльності і потребує відповідної наукової кваліфікації, значного об'єму знань та практичного досвіду.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Проведення досліджень на навчаннях, інших заходах оперативної, мобілізаційної і бойової підготовки та повсякденної діяльності військ (штабів) – це важлива форма перевірки і уточнення нових питань теорії і практики воєнного мистецтва, пошуку і обґрунтування раціональних способів застосування військ, ОВТ в бою і операції.

Цілями досліджень можуть бути:

пошук шляхів підвищення бойової та мобілізаційної готовності військ і органів управління;

виявлення раціональних способів підготовки і ведення операцій (бойових дій) із застосуванням сучасних і перспективних видів ОВТ;

вивчення і оцінка бойових можливостей своїх військ і противника для обґрунтування змісту бойових завдань військ (сил).

Проведення досліджень на навчаннях та інших заходах оперативної, мобілізаційної і бойової підготовки та повсякденної діяльності військ (штабів) спрямоване на перевірку практикою та впровадження отриманих наукових і науково-прикладних результатів з питань будівництва Збройних Сил, форм і способів їх застосування, удосконалення системи управління ними в умовах, наближених до реальних, перевірку відповідності характеристик зразків (комплексів, систем) озброєння і військової техніки оперативно-тактичним та тактико-технічним вимогам, виявлення проблемних питань воєнної теорії і практики, пошук і обґрунтування шляхів їх вирішення.

З метою перевірки принципових положень проєктів статутних документів, нової організаційно-штатної структури військ (сил) та органів управління, бойових можливостей нових систем ОВТ, систем управління військами (силами) та зброєю проводяться, як правило, дослідницькі або експериментальні навчання.

Організація досліджень на навчаннях та інших заходах підготовки військ (штабів) Збройних Сил є одним із видів наукової (науково-технічної) роботи і повинна включати комплекс заходів, спрямованих на всебічну підготовку досліджень та планомірного проведення на високому методичному рівні, створення сприятливих умов для вирішення дослідницьких завдань, глибокого аналізу, узагальнення і ефективного впровадження отриманих результатів в практичну діяльність органів управління.

Підготовка до проведення досліджень на навчаннях розпочинається під час формування Плану підготовки Збройних Сил (виду, роду) та Зведеного річного плану наукової і науково-технічної діяльності Збройних Сил України на наступний рік. У зазначених планах визначаються дослідницькі цілі на навчаннях (заходах), установи та ВВНЗ відповідальні за організацію і проведення досліджень.

Організація та проведення досліджень на навчаннях та заходах повсякденної діяльності військ (штабів) включає три етапи (рис. 1.1):

перший (до початку навчання або заходу повсякденної діяльності військ (штабів)) – визначення цілей та завдань досліджень, формування відділу

(групи) досліджень та визначення порядку роботи, підготовка документів з організації досліджень;

другий (в ході навчання або заходу повсякденної діяльності військ (штабів)) – проведення досліджень під час навчання або заходу;

третій (після закінчення навчання або заходу повсякденної діяльності військ (штабів)) – аналіз результатів та підготовка звіту із визначенням рекомендацій.